

Īpašā Eiropas Komisijas projektā ārvalstu eksperti sniegs Latvijai rekomendācijas un palīdzēs pielāgot stratēģisku plānu, lai mazinātu vēža izraisītu mirstību

Latvijā uzsākts Eiropā pirmais visaptverošs vēža aprūpes uzlabošanas projekts "Vēža aprūpes koordinācijas un skrīninga uzlabošana Latvijā un Slovākijā", kura ietvaros ārvalstu eksperti sniegs rekomendācijas, lai sadarbībā ar nacionālajiem partneriem izstrādātu Latvijas vajadzībām pielāgotu stratēģisko plānu un ceļvedi, kas samazinās vēža izraisītu mirstību, informē Latvijas Universitātes Klīniskās un profilaktiskās medicīnas institūts (LU KPMI).

Galvenie projekta mērķi ir mazināt nevienlīdzību un nodrošināt vairumam Latvijas iedzīvotāju visaptverošus vēža aprūpes pakalpojumus, kā arī samazināt vēža radīto slogu uz valsti un palīdzēt valdībai uzlabot vēža profilaksi un vēža aprūpes pakalpojumus.

Projekta ietvaros tiks pārskatīta esošā Latvijas veselības infrastruktūra un kapacitāte veikt vēža datu reģistrāciju, iedzīvotāju skrīningu un nodrošināt visaptverošu vēža diagnostiku un ārstēšanu Latvijā.

"Latvijā ik gadu vēzis tiek diagnosticēts vairāk nekā 12 tūkstošiem cilvēku, bet no vēža mirst aptuveni 6 tūkstoši. Kolorektālais vēzis ir visizplatītākais vēža veids Latvijā, bet krūts vēzis ir trešajā vietā. Vēža slogu no abiem vēža veidiem var samazināt, īstenojot uz iedzīvotājiem balstītu kvalitatīvu vēža skrīninga programmu," saka Starptautiskās vēža pētniecības aģentūras vecākais eksperts un projekta koordinators Dr. Andrē Karvalju (Andre Carvalho).

Viņš piebilst, ka efektīvas vēža skrīninga programmas glābj dzīvības, atklājot audzējus agrīnā stadijā un tādējādi palielinot izdzīvošanas iespējas. Šie pasākumi novērš nevajadzīgas ciešanas un nāvi.

Savukārt efektīvai vēža kontroles politikai un epidemioloģiskai pētniecībai būtiska loma ir datu vākšana, izmantojot kvalitatīvu vēža datu reģistrāciju. Šie dati veido pamatu sabiedrības veselības programmu plānošanai, lai novērstu vēzi un uzlabotu pacientu aprūpi, skaidro Dr. Andrē Karvalju.

"Šis projekts būs valsts ieinteresēto pušu – ministriju, interešu aizstāvības grupu, profesionālo organizāciju, akadēmisko institūciju, veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju un vadītāju – kopdarbs. Mēs ceram, ka pēc 18 mēnešiem šī projekta noslēgumā ar Veselības ministrijas un citu institūciju iesaisti tiks apstiprināti un īstenoti mūsu ierosinātie stratēģiskie plāni un ceļveži," saka Starptautiskās vēža pētniecības aģentūras vecākais eksperts Dr. Partha Basu.

"Mūsu mērķis ir palīdzēt izveidot visaptverošu vēža aprūpes sistēmu Latvijā un panākt lielāku vienlīdzību ar Eiropu vēža aprūpē un ārstēšanā Latvijas iedzīvotājiem," uzsver Dr. Partha Basu.

"Onkoloģija ir mūsu veselības aprūpes viena no sevišķi būtiskām prioritātēm. Šogad to apliecina arī vēža ārstēšanai piešķirtie 30 miljoni eiro – vēsturiski lielākais atvēlētais finansējums. Lai valsts sniegto pakalpojumu centrā patiesi būtu pacients un mums izdotos novērst priekšlaicīgas nāves, būtiska ir arī starptautiskā ekspertīze. Paldies projekta īstenotājiem, kuri ir gatavi sniegt mums visaptverošas rekomendācijas ceļā uz kopīgajiem mērķiem," saka veselības ministrs Daniels Pavļuts.

KPMI direktors un šī projekta koordinators Latvijā Mārcis Leja norāda, ka šis projekts Latvijai dod iespēju piesaistīt augstākās raudzes starptautisku ekspertīzi, kāda līdz šim vēl mūsu valstī nav bijusi, un maz ticams, ka pašiem to izdotos realizēt.

"Mēs apzināmies, ka Latvijā ir virkne ar labi paveiktām lietām, taču lielākā problēma ir, ka vairumā tās ir individuāli paveiktas nekoordinētas starpinstiūciju un iestāžu komunikācijas dēļ. Es domāju, ka projekta aktivitātes palīdzēs speciālistiem satīties, saprast arī to, kādas ir attiecīgo iestāžu kompetences un ko var panākt sadarbības ietvaros. Tie ir galvenie mērķi, ko vēlamies panākt ar šo projektu," uzsver Mārcis Leja.

Valsts prezidenta padomnieks viedajās tehnoloģijās un projekta līdzpriekšsēdētājs Rolands Lappuķe skaidro, ka tāpat ļoti būtisks ieguvums no šī projekta Latvijai būtu veicināt veselības datu plūsmas uzlabošanu.

“Mums katram jau no mazotnes ir individuāli veselības dati, tomēr zināmas sadrumstalotības dēļ mēs pašreiz nevaram apgūt pilnu potenciālu, ko tie sniedz, lai tos izmantotu veselības aprūpē, zinātnē un citās nozarēs. Sinerģija starp iestādēm mums palīdzētu sekot līdzi katram cilvēkam individuāli, pieskaņojot tam paredzētu ārstniecību. Tas palīdzētu ne tikai sekot līdzi cilvēkam, kad tas ir nokļuvis pacienta lomā, bet arī sekot izmaiņām, kad tas ir izvesēojies, jo visi šie aspekti ir ļoti būtiski. Jau tagad tiek darīts ļoti labs darbs attiecībā uz vēža reģistru, taču mans viedoklis ir, ka šis darbs būtu jāstiprina ar starptautisko ekspertīzi, lai darītu visu iespējamo pacientu interesēs,” saka Rolands Lappuķe.

“Vēža aprūpes koordinācijas un skrīninga uzlabošana Latvijā un Slovākijā” ir Eiropas Komisijas (EK) tehniskā atbalsta instrumenta (DG REFORM) finansēts projekts, kuru iniciējis LU KPMI. Projekta ietvaros paredzēta ārvalstu ekspertu iesaiste no Starptautiskās Vēža pētniecības aģentūras (International Agency for Research on Cancer, IARC) un ERASMUS Medicīnas centra (Roterdama, Nīderlande), kā arī Eiropas Vēža institūtu organizācijas (Organization of European Cancer Institutes, OECI), kas sniegs savu ekspertīzi procesu uzlabošanai un nepieciešamo pakalpojumu ieviešanai.

Papildu informācija:

LU Klīniskās un profilaktiskās medicīnas institūts
kpmi[at]lu.lv